

GMO-frimärkning inget för Sverige

Tyska och franska staten ger aktivt stöd till märkning. GMO-grödorna får problem.

ANN-HELEN MEYER von BREMEN

I ALLT FLER LÄNDER BÖRJAR det nu dyka upp GMO-fria märkningar. I Sverige, som i princip är GMO-fritt, finns inget egentligt intresse för en märkning, men inte heller för att marknadsföra det dolda mervärde som GMO-friheten ändå innebär.

I USA och Kanada har man levt med genmodifierade grödor i nästan tio år. Merparten av den soja, majs, bomull och raps som odlas i USA är genmodifierad. I en vanlig livsmedelsbutik uppskattar man att cirka 80 procent av alla förädlade livsmedel innehåller GMO, samtidigt som vissa konsumentundersökningar visar att 60 procent av amerikanerna inte vill äta detta.

För tre år sedan gick ett antal livsmedelsföretag inom den ekologiska och ”naturliga mat”-sektorn samman för att ta fram en enhetlig märkning och en tredjepartscertifiering för GMO-fri mat. Bland de mer kända företagen som stöder arbetet finns stora ekologiska företag som livsmedelskedjan Whole Foods Market, Seeds of Change och Organic Valley. Märkningen startade under förra året och nu finns det cirka 1 500 produkter som är märkta som ”Non Gmo” från cirka 70 företag.

Certifierat

– Det florerade en massa påståenden och märkningar om GMO-fritt ute på marknaden, men ingen visste om det stämde eller ej. Detta är det första märket som bygger på en kontroll och certifiering av tredje part. Alla ingredienser och råvaror som ingår i livsmedlen är testade att de inte innehåller genetiskt modifierade råvaror eller tillsatser, säger Camille Frazier som jobbar på Non Gmo Project.

Jag träffar henne på Biofach i Boston, livsmedelsmässan för ekologisk och ”naturlig mat”.

– Tanken med det här märket är att konsumenterna verkligen ska kunna lita på det och målet är att det bara ska bli en märkning för GMO-fritt

FOTO: KARL MEYER VON BREMEN

som ersätter alla de tidigare och därmed minskar förvirringen bland konsumenterna, säger Camille Frazier.

Skälet till att även ekologiska företag deltar i märkningen, trots att det ekologiska regelverket redan utesluter GMO, är att man vill gardera sig mot att gmo-fri soja och majs helt försvinner från de amerikanska åkarna. Dessutom ser man också detta som ett viktigt mervärde att kommunicera mot konsument.

Tyskland och Frankrike

Den amerikanska märkningen bygger på ett frivilligt initiativ från branschen. Den tyska märkningen, ”Ohne Gentechnik” (utan genteknik), är frivillig, men sanktionerad av staten. Under förra året presenterade jordbruksministern Ilse Aigner logotypen och lovade pengar till en stor konsumentkampanj. Troligen innebär detta att flera av de stora tyska butikskedjorna som tidigare har vägrat märkningen på produkter i sina hyllor, kommer att bli tvungna att ändra sig.

Även franska regeringen håller nu på att dra upp ett regelverk för en gmo-fri märkning. Precis som den tyska märkningen kommer den franska även att finnas på animalier, trots att EU där saknar regler. EUs regelverk kräver att all mat som produceras från genmodifierade växter också måste märkas som detta, däremot ställer man inget sådant krav

när det gäller animalier.

Frankrike vill dock vara strängare än både Tyskland, EU och USA och lägger gränsen för hur mycket GMO ett livsmedel får innehålla till 0,1 procent i stället för 0,9 procent, med en viss övergångstid.

Ska vara helt rent

– Gränsen på max 0,9 procent är egentligen en missuppfattning. Om en vara inte är märkt som GMO-producerad, ska den i princip vara helt ren. Gränsen på 0,9 procent gäller endast om man inte känner till inblandning eller om det varit omöjligt att undvika, men om man har en föroreningsrisk kan man inte hävda 0,9-gränsen. I praktiken tillämpar dock alla EUs regeringar ett fribrev upp till 0,9 procent, säger Peter Einarsson, jordbrukspolitisk ansvarig hos Ekologiska Lantbrukarna.

Behövs det dock en GMO-fri märkning i Sverige? Nja, intresset är uppriktigt sagt svagt. Sverige är i princip GMO-fritt och den mycket lilla del av GMO-soja som köps in av Lantmännen används enbart av en del grisproducenter.

– En GMO-fri märkning skulle förstärka bilden av att GMO är något som kommer på bred front och att det enda som kommer att återstå är en fri liten enklav. Men i stället är det tvärtom i Sverige, det är GMO som är undantaget, säger Peter Einarsson.

Han tycker dock att Sverige borde

dra ekonomisk fördel av sitt läge och kommunicera att svenska livsmedel är GMO-fria. Egentligen är det bara enstaka företag, som Milko och Siljans Chark, som ibland har gjort detta.

Marknadsfördel

Vi borde slå på trumman och tala om att vi är ett av få länder som är GMO-fria. Det kostar ett par ören mera, men det är det värt.

Från KRAV säger man sig heller inte ha något behov av en separat märkning, eftersom KRAV-märkningen redan utesluter GMO.

Även Svenskt Sigills regelverk säger nej till GMO. Svenskt Sigill har ett avtal med foderleverantörerna där det garanteras att allt Sigill-foder ska vara GMO-fritt.

– Vi har inte funderat på om det behövs en märkning. Men vi vet att GMO är en stark värderingsfråga och att det skulle kunna vara intressant att differentiera gentemot konsumenterna, säger Sören Persson, VD på Svenskt Sigill.

Även om han är tveksam till en

märkning, så ser han att det finns vissa möjligheter till marknadsföring av GMO-friheten.

– Det är egentligen beklagligt att ha en fördel som man inte lyfter på marknaden, säger han.

Problem för GMO

Det finns flera skäl till att svenskt lantbruk väljer att ligga lågt i denna marknadsföringsfråga, ett är att det finns en oro för hur länge man kommer att kunna garantera GMO-frihet, i takt med att GMO-grödorna breder ut sig.

Men det finns en del indikationer på att det har kommit grus i GMO-maskineriet. Genmodifierad lusern och sockerbeta har stött på patrull i det amerikanska rättsväsendet.

Vanligtvis GMO-vänliga finansstidningar och vetenskapliga tidskrifter har börjat kritisera denna del av växtförädlingen. Problem med resistent ogräs, ökade priser på GMO-utsäde och en eftersläpning i avkastning gentemot vanlig soja, har också fått en del amerikanska bönder att gå tillbaka till vanlig soja.

Enligt TraceConsult, en konsultfirma för uthållig affärsverksamhet i Schweiz, har även odlingen av GMO-soja i Brasilien stått stilla de senaste åren och man konstaterar att utvecklingen i Brasilien kommer att styras av vad Europa efterfrågar.

– Så länge det finns köpare av GMO-fri soja så kommer den att finnas kvar. Men det handlar trots allt bara om några örens skillnad i foderblandningarna, trots att man lägger hela särskiljningskostnaden på den gmo-fria delen, säger Peter Einarsson.

Prissättningen är dock som bekant en helt annan sak. Under hösten rapporterades det om bönder som importerade GMO-fri soja från Norge, till ett lägre pris än vad Lantmännen kunde erbjuda. ●

“Naturlig mat” eller “Natural Food”, är en amerikansk benämning på livsmedel som producerats mer “naturligt”. Det kan handla om frigående höns, grisar, användning av mindre insatsmedel osv. Den här maten är dock inte ekologisk.

Fiol Eko - för en lyckad produktion

Vi vill göra affärer med dig!

Fiol Eko passar den ekologiska produktionen lika väl som den KRAV-godkända och är ett mycket smakligt, energirikt färdigfoder. Med den höga kvaliteten på råvarorna och våra hårda krav på näringsinnehåll får du ett foder som ger rätt förutsättningar för att hålla en god tillväxt på lammen.

Med Fiol Eko får du den dräktiga eller digivande tackan i rätt näringsbalans, allt för en lyckad produktion. Komplettera gärna med något av våra mineralfoder Deltamin Får eller Deltamin Får Slick.

Svenska Foder AB • Box 673 • 531 16 Lidköping • Vxl 0510-828 00
info@svenskafoder.se • www.svenskafoder.se

